

„Kubuś” – historia powstańczego pojazdu pancernego

Podczas Powstania Warszawskiego Polacy własnymi siłami zbudowali samochód pancerny. Miał osłonić powstańców szturmujących Uniwersytet Warszawski. Nazwa „Kubuś” wzięła się od pseudonimu żony konstruktora pojazdu.

[Powstanie Warszawskie](#)

23.08

Pojazd powstał w drugiej dekadzie sierpnia 1944 r. w warsztacie samochodowym Stanisława Kwiatkowskiego, ps. „Stach”, mieszczącym się na rogu ulic Tamka i Topiel na Powiślu. Jego budowę kierował plut. Józef Fernik ps. „Globus”, przed wojną majster Wydziału Mechanicznego PZL Okęcie-Paluch. Przybył na początku sierpnia na Powiśle z Mariensztatu, gdzie w czasie ucieczki z płonącego domu zginęła jego żona, lekarka „Kubuś”.

Na podwoziu samochodu ciężarowego Chevrolet model 155 zamontowano kadłub wykonany z podwójnych blach stalowych o grubości 5-6 mm, które miały chronić przed ogniem broni strzeleckiej. Pojazd był pomyślany jako transporter dla grup szturmowych składających się z 8-12 żołnierzy.

Po zakończeniu budowy „Kubusia” wcielono do Kolumny Motorowej „Wydra” por. Wacława Jastrzębowskiego „Aspiry”. Następnie razem z powstańczym transporterem opancerzonym „Szary Wilk” (wcześniej zwanym „Jaś” – zdobyty na Niemcach półgąsienicowy transporter opancerzony) uczestniczył 23 sierpnia i 2 września 1944 r. w próbach zdobycia Uniwersytetu Warszawskiego.

Podczas pierwszego natarcia „Kubuś” wraz z „Szarym Wilkiem” atakowali bramę Uniwersytetu. Powstańcom nie udało się wysadzić bramy, a brak łączności pomiędzy poszczególnymi kompaniami sprawił, że atak od strony skarpy nie rozpoczął się. Wydano rozkaz wycofania się.

Przed drugim atakiem konstruktorzy „Kubusia” wprowadzili kilka poprawek m.in. powiększono szczelinę obserwacyjną kierowcy w czołowej płycie pancerza i zamontowano w niej szybę pancerną. W tym okresie „Kubuś” objeżdżał demonstracyjnie Powiśle, w celu podniesienia morale zarówno wojska, jak i cywilów.

2 września 1944 r. „Kubuś” podjechał pod bramę Uniwersytetu, i po jej staranowaniu wjechał na teren kampusu. Niemcy nie spodziewali się ponownego ataku. Górny strzelec załogi „Kubusia” szachował ogniem z ręcznego karabinu maszynowego stanowiska wroga. Z budynków Uniwersytetu żołnierze niemieccy otworzyli gęsty ogień czołowy i krzyżowy, obrzucili też teren granatami. Ponieważ zdobyczny transporter spóźnił się ok. pół godziny, a amunicja i granaty atakujących powstańców były na wyczerpaniu, żołnierze Zgrupowania „Krybar” wycofali się.

6 września 1944 r., w dniu wycofania się żołnierzy powstańczej Grupy „Krybar” z Powiśla, wobec braku możliwości przejechania do Śródmieścia, załoga „Kubusia” dokonała uszkodzeń, które unieruchomiły pojazd. Po wojnie trafił do Muzeum Wojska Polskiego. Jest najstarszym zachowanym samochodem pancernym polskiej konstrukcji. Replika „Kubusia” stoi również w Muzeum Powstania Warszawskiego.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Powstanie warszawskie

Artykuł

„Kubus” w czasie powstania warszawskiego. Fot. Domena publiczna